

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น” โดยเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ในผู้สูงอายุ 227 คน ผู้วิจัยจะขอนำเสนอผลการวิจัย ตามหัวข้อดังนี้

- 4.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ
- 4.2 ลักษณะการรับรู้ของผู้สูงอายุ
- 4.3 การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ
- 4.4 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก
- 4.5 คุณลักษณะครอบครัวของผู้สูงอายุ
- 4.6 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ
- 4.7 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ
- 4.8 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ

4.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ของผู้สูงอายุอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีคุณลักษณะส่วนบุคคล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	56	24.7
หญิง	171	75.3
อายุ		
ต่ำกว่า 60 ปี	171	75.3
61 - 70 ปี	46	20.3
สูงกว่า 70 ปี	10	4.4
การศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	29	12.8
ประถมศึกษา	191	84.1
มัธยมศึกษา	7	3.1
สถานภาพสมรส		
โสด	4	1.8
คู่	166	73.1
หม้าย	55	24.2
หย่าร้าง	2	.9

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.3 และ 24.7 ตามลำดับ ผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็ก 0-5 ปี มีอายุต่ำที่สุด คือ 50-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.3 ผู้สูงอายุที่มีอายุที่มีอายุสูงสุดคือมีอายุมากกว่า 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.4 ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุมีความรู้อยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.1 สถานภาพสมรสของผู้สูงอายุจะอยู่ในสถานภาพสมรสคู่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73.1 อธิบายได้ว่าผู้สูงอายุที่มีอายุอยู่ในวัยสูงอายุตอนต้น คือ 50-60 ปี จะยังคงมีสุขภาพ

แข็งแรงดีพอที่ดูแลตนเอง และเลี้ยงดูเด็กได้ ส่วนใหญ่หน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กมักจะถือว่าเป็นหน้าที่ของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพราะฉะนั้นผู้ที่เลี้ยงดูเด็กมักจะอยู่ในสถานภาพสมรสอยู่ และมีการศึกษาอยู่ในระดับการศึกษากาบบ้างคือระดับประถมศึกษา

ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามชนิดของประสบการณ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของผู้สูงอายุที่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

ลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี			
เคย		220	96.9
ไม่เคย		7	3.1
2. เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรของตนเอง			
ไม่เคยเลี้ยงดูบุตรของตนเอง		15	6.6
เลี้ยงดูบุตร	1-3 คน	67	29.4
เลี้ยงดูบุตร	4-6 คน	107	47.2
เลี้ยงดูบุตร	7-9 คน	38	16.8
3. เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงหลานอายุ 0-5 ปี			
ไม่เคยเลี้ยงหลานเลย		5	2.2
เคยเลี้ยงหลาน	1-2 คน	157	69.1
เคยเลี้ยงหลาน	3-4 คน	59	26.1
เคยเลี้ยงหลาน	5-7 คน	6	2.6
4. เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงน้อง ที่มีอายุ 0-5 ปี			
ไม่เคยเลี้ยงน้อง		203	89.4
เคยเลี้ยงน้อง	1-2 คน	14	6.3
เคยเลี้ยงน้อง	3-4 คน	8	3.5
เคยเลี้ยงน้อง	5-6 คน	2	.8

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของผู้สูงอายุที่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
5. เคยมีประสบการณ์ในการรับจ้างเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี		
ไม่เคยรับจ้างเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี	224	98.7
เคยรับจ้างเลี้ยงดูเด็ก 1 คน	1	.4
เคยรับจ้างเลี้ยงดูเด็ก 3 คน	2	.9
6. ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี		
เคย	19	8.4
ไม่เคย	208	91.6
7. เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี		
เคย	17	7.5
ไม่เคย	210	92.5
8. จำนวนเด็กอายุ 0-5 ปี ที่ผู้สูงอายุกำลังเลี้ยงดูในปัจจุบัน		
กำลังเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี จำนวน 1 คน	156	68.7
กำลังเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี จำนวน 2 คน	62	27.3
กำลังเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี จำนวน 3 คน	9	4.0

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุร้อยละ 96.9 เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก โดยเคยเลี้ยงดูบุตรของตนเองเป็นส่วนใหญ่มากที่สุด คือ เลี้ยงหลาน ส่วนประสบการณ์จากการเลี้ยงน้อง หรือรับจ้างเลี้ยงดูเด็กพบน้อย ประสบการณ์จากการได้รับการฝึกอบรมจากหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กก็พบได้น้อยไม่ถึงร้อยละ 10 และผู้สูงอายุที่เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นอาสาสมัครให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงดูเด็กก็พบได้น้อยเช่นเดียวกัน และพบว่า ผู้สูงอายุบางคนมิได้เลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี เพียงคนเดียวมีผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 30 เลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี 2-3 คน

4.2 ลักษณะการรับรู้

ลักษณะการรับรู้ของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อำเภอเวียง จังหวัดขอนแก่น

4.2.1 การรับรู้ความถนัดของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ผลการศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับของการรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี จำแนกรายข้อดังต่อไปนี้

การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก	เห็นด้วย	ไม่ทราบ ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	$\bar{X}$	SD	ระดับของการรับรู้
1. การเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี มีความสำคัญที่สุดช่วงหนึ่งของชีวิตมนุษย์	58.6	32.6	8.8	2.498	.654	ดี
2. การปลูกฝังลักษณะนิสัยตั้งแต่อายุยังน้อย มีความสำคัญ และมีความจำเป็นสำหรับเด็ก	60.8	33.9	5.3	2.555	.595	ดี
3. การเจ็บป่วยที่รุนแรงจะทำให้ร่างกายเด็กหยุดการเจริญเติบโต	49.8	36.1	14.1	2.357	.717	ดี
4. การเล่นของเล่นทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น	43.2	42.7	14.1	2.291	.700	ปานกลาง
5. เด็กที่มีสุขภาพดี จะฉลาดกว่าเด็กที่เจ็บป่วยบ่อย ๆ	75.3	19.4	5.3	2.700	.563	ดี
การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก				2.480	.316	ดี

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี ในเรื่อง ความสำคัญของการเลี้ยงดูและปลูกฝังลักษณะนิสัยของเด็กตั้งแต่อายุยังน้อย และรู้ว่าการเจ็บป่วยที่รุนแรงจะทำให้ร่างกายเด็กหยุดการเจริญเติบโต มีความเฉลียวฉลาดน้อยกว่าเด็กที่ไม่เจ็บป่วย และมีการรับรู้ปานกลางในเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในการเล่นของเล่น อธิบายการรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็กได้ว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ยาวนานในเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก ได้รับการบอกเล่าให้คำแนะนำอยู่เสมอ ๆ ถึงวิธีการเลี้ยงดูเด็กจนถือเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชุมชน ซึ่งหากจะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่ง มักได้รับ

การต่อต้าน แต่พฤติกรรมต่าง ๆ ก็จะค่อย ๆ เปลี่ยนไป ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้น ๆ และพฤติกรรมบางอย่างก็จะถูกมองว่าเป็นเรื่องของธรรมชาติเมื่อถึงเวลาเด็กก็จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หลังจากมีประสบการณ์อยู่ในสังคมนั้นนานพอสมควร เช่นพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

4.2.2 การรับรู้ภาวะสุขภาพของเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุผลการศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับการรับรู้ ภาวะสุขภาพของเด็กอายุ 0-5 ปี จำแนกรายข้อดังนี้

การรับรู้ภาวะสุขภาพของเด็ก	เห็นด้วย ไม่แน่ใจ	ไม่ทราบ ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	$\bar{X}$	SD	ระดับ ของการรับรู้
1. เด็กที่ท่านเลี้ยงดูปัจจุบันมีสุขภาพแข็งแรงดี	74.4	13.2	12.3	2.621	.696	ดี
2. เด็กที่ท่านเลี้ยงดูได้รับการตรวจสุขภาพอยู่เสมอ	59.0	31.7	9.3	2.498	.661	ดี
3. เด็กที่ท่านเลี้ยงดูมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	26.4	41.9	31.7	1.947	.762	ปานกลาง
4. เด็กที่ท่านเลี้ยงดูมีอาการเจ็บป่วยบ่อย ๆ	20.3	50.7	29.1	1.912	.698	ปานกลาง
5. ถ้าเด็กที่ท่านเลี้ยงดูมีสุขภาพแข็งแรงดี เขาจะเลี้ยงง่าย และโตเร็ว	67.4	22.5	10.1	2.572	.670	ดี
การรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวม				2.310	.316	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้สูงอายุมีการรับรู้ในระดับดีในเรื่อง การประเมินภาวะสุขภาพเด็ก รับรู้กำหนดวันนัดหมายการให้บริการส่งเสริมสุขภาพของเด็ก และเข้าใจว่าการที่เด็กมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดีจะทำให้เขาเลี้ยงง่าย โตเร็ว ผู้สูงอายุมีการรับรู้ในระดับปานกลางในเรื่อง การประเมินภาวะโภชนาการ และการประเมินภาวะการเจ็บป่วยของเด็ก อธิบาย การรับรู้ภาวะสุขภาพเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุได้ว่าผู้สูงอายุจะมีการรับรู้ในระดับปานกลางค่อนข้างดี ($\bar{X} = 2.31$) จากข้อมูลที่ผู้สูงอายุประเมินการเจ็บป่วย หรือประเมินภาวะขาดสารอาหารของเด็กจะได้ผลใกล้เคียงกับข้อมูลรายงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประการสำคัญคือ ผู้สูงอายุเข้าใจว่าการเลี้ยงดูเด็กให้มีภาวะสุขภาพดี จะทำให้เขาแข็งแรง เฉลียวฉลาดเลี้ยงง่าย และโตเร็ว

4.2.3 การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ผลการศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ระดับของการรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี จำแนกรายข้อ

การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็ก	เห็นด้วย	ไม่ทราบ ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	$\bar{X}$	SD	ระดับของ การรับรู้
1. อาหารพวก เนื้อ นม ไข่ ผัก ผลไม้ มีความจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโต ของร่างกาย	90.2	9.3	.4	2.899	.317	ดี
2. การตรวจสอบสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ จะทำ ให้ทราบอาการผิดปกติของเด็กได้	58.6	37.0	4.4	2.542	.581	ดี
3. เด็กที่มีสุขภาพดีจะมีอารมณ์และจิตใจดี	74.4	24.7	.9	2.736	.462	ดี
4. การฉีดวัคซีนจะทำให้เด็กปลอดภัยจาก โรคที่ได้ฉีดวัคซีนป้องกันแล้ว	61.2	37.4	1.3	2.599	.517	ดี
5. ของเล่นที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย จะมีส่วนส่งเสริมให้ร่างกายเจริญเติบโต ได้ดี	37.0	43.2	19.8	2.172	.736	ปานกลาง
การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็กโดยรวม				2.589	.256	ดี

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับ ดี ในเรื่องเด็กควรได้รับประทานอาหารหลักให้ครบทั้ง 5 หมู่ และได้รับการตรวจร่างกายอย่างสม่ำเสมอ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี รวมทั้งการได้รับวัคซีนป้องกันโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน ผู้สูงอายุมีการรับรู้ปานกลางในเรื่อง การส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยการเล่นของเล่น อธิบายการรับรู้ ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุทราบว่า การส่งเสริมสุขภาพเด็กโดยการให้เด็กได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ตามความต้องการของร่างกาย การได้รับวัคซีนป้องกันโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีนมีการตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้เด็กแข็งแรง เจริญเติบโตเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง มีอารมณ์และจิตใจดี ผู้สูงอายุมักไม่เข้าใจประโยชน์ของการเล่นของเล่นว่าจะช่วยกระตุ้นพัฒนาการของเด็กได้

อย่างไร เพราะฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจและพยายามแนะนำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก

4.2.4 การรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็ก อายุ 0-5 ปี ผลการศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ระดับของการรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี จำแนกรายข้อ

การรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็ก	เห็นด้วย	ไม่ทราบ ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	$\bar{X}$	SD	ระดับ ของการรับรู้
1. ท่านมีปัญหาด้านการเงินทำให้ไม่สามารถพาเด็กไปรับบริการตามนัดได้	52.9	19.4	27.8	2.251	.864	ปานกลาง
2. ท่านไม่พาเด็กไปรับบริการตรวจสุขภาพ เพราะการเดินทางไปรับบริการไม่สะดวก	62.6	21.1	16.3	2.463	.760	ดี
3. ท่านไม่พอใจการให้บริการของเจ้าหน้าที่ จึงไม่อยากพาเด็กไปรับบริการ	50.7	31.3	18.1	2.326	.764	ปานกลาง
4. ท่านไม่อยากพาเด็กไปรับบริการฉีดวัคซีน เพราะกลัวเด็กเป็นไข้	52.0	24.8	13.2	2.388	7.10	ดี
5. ท่านไม่สะดวกในการเดินทางไปรับบริการ เพราะสุขภาพของท่านได้ดี	55.1	28.2	16.7	2.383	.757	ดี
การรับรู้ปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงดูเด็กโดยรวม				2.362	.413	ดี

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีการรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ผู้สูงอายุมีการรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับดีในเรื่อง ปัญหาอุปสรรคของการเดินทางไปรับบริการ การมีไข้หลังจากเด็กได้รับวัคซีน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคด้านร่างกายของผู้สูงอายุเอง และผู้สูงอายุมีการรับรู้ปานกลางในเรื่อง ปัญหาค่าใช้จ่ายในการพาเด็กไปรับบริการ และไม่พอใจการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการตามสถานบริการ อธิบาย การรับรู้ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเรื่องการเดินทาง ปัญหาเรื่องสุขภาพของตนเอง ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาการเจ็บป่วยของเด็ก และปัญหาความไม่พอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่

ทำให้ผู้สูงอายุไม่พาเด็กไปรับบริการที่รัฐบาลจัดให้ เพราะฉะนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบควรแก้ไขปัญหานี้ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความสะดวกสบายในการพาเด็กไปรับบริการ ซึ่งการศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล สีนุพรรณ (2528: 92) ที่ศึกษาพบว่า ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย เช่น ค่าวัคซีน ค่าขาดค่าใช้จ่าย ค่าเดินทางในการพาเด็กมารับวัคซีน และการเสียเวลาในการรอรับบริการ ทำให้มารดาไม่พาเด็กมารับบริการฉีดวัคซีน สอดคล้องกับการศึกษาของวรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ และคณะ (2534 : 7) ที่ศึกษาพบว่า สำหรับเด็กที่ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคมาก่อนเลย ผู้ปกครองจะให้เหตุผลว่า ส่วนใหญ่เพราะบ้านอยู่ไกลโรงพยาบาล การเดินทางไม่สะดวก หรือเด็กป่วยจึงไม่ได้รับวัคซีน และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ มะลิวัลย์ ชามโสภา (2536 : 54) ที่พบว่าการรับรู้ถึงปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูบุตร ของมารดา จะไม่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตร แม้มีปัญหาลักษณะการเลี้ยงดูบุตรก็ตาม

การรับรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุโดยรวมผลการศึกษา ดังรายละเอียดตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ระดับ ของการรับรู้ เรื่องการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุโดยรวม จำแนกรายละเอียดดังนี้

การรับรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี	$\bar{X}$	SD	ระดับของการรับรู้
1. การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี	2.480	.316	ดี
2. การรับรู้ภาวะสุขภาพเด็กอายุ 0-5 ปี	2.310	.314	ปานกลาง
3. การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี	2.589	.256	ดี
4. การรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี	2.362	.413	ดี
การรับรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี โดยรวม	2.435	.200	ดี

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า การรับรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี ในเรื่องการรับรู้ถึงความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็กว่าการเลี้ยงดูเด็กให้ดีควรทำอย่างไรและทราบว่าประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็กแบบนั้นจะมีผลดีต่อสุขภาพเด็กอย่างไรในอนาคต และการเลี้ยงดูเด็กนั้นมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง และมีการรับรู้ในระดับปานกลางในเรื่องภาวะ

สุขภาพของเด็กทั้งอดีต ปัจจุบัน และความคาดหวัง เรื่อง สุขภาพเด็กในอนาคต อธิบายการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงดูเด็กได้ว่า ผู้สูงอายุมีการรับรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับดี เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีชีวิตอยู่ในช่วงที่ยาวนาน ทำให้มีประสบการณ์จากการเลี้ยงดูบุตรของตนเองมาหลายคน เลี้ยงน้อง เลี้ยงหลาน รับจ้างเลี้ยงเด็ก หรือมีประสบการณ์จากการอบรม หรือปฏิบัติงานในหน้าที่อาสาสมัครที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องการเลี้ยงเด็ก ทำให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ และพัฒนา มาเป็นการรับรู้แล้วแสดงพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กตามการรับรู้ออกไป

4.3 การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ

การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 5 ด้าน คือ การตอบสนองด้านอารมณ์ การตอบสนองด้านการยอมรับ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตอบสนองความต้องการ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสาร การตอบสนองด้านการช่วยเหลือเป็นสิ่งที่ของเงินทองและแรงงาน

4.3.1 การตอบสนองด้านอารมณ์ของผู้สูงอายุ มีผลการศึกษาดังรายละเอียด ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ระดับของการตอบสนองด้านอารมณ์ จำแนกเป็นรายข้อ ดังนี้

การตอบสนองด้านอารมณ์	เกิดขึ้น ประจำ	เกิดขึ้น บางครั้ง	ไม่เคย เกิดเลย	$\bar{X}$	SD	ระดับการ ตอบสนอง
1. มีคนคอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ กำลังใจท่าน	52.4	28.2	19.4	2.330	.782	ปานกลาง
2. หากเกิดอันตรายขึ้นกับท่าน ท่านมั่นใจว่า จะมีการช่วยเหลือ โดยไม่ปล่อยให้ท่านได้ รับอันตราย โดยลำพัง	41.4	42.3	16.3	2.251	.719	ปานกลาง
3. คนที่อยู่รอบข้าง ไม่ให้ความช่วยเหลือท่าน	21.6	52.4	26.0	1.956	.690	ปานกลาง
4. บุคคลเหล่านั้นทำให้ท่านเกิดความวิตกกังวล ใจเสมอ	18.5	56.8	24.7	1.938	.656	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองด้านอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ในทุก ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการที่มีคนคอยให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจ คอยให้ความ

ช่วยเหลือเมื่อเกิดอันตราย หรือการเจ็บป่วยทำให้ผู้สูงอายุมีความเชื่อว่า จะไม่ถูกปล่อยให้เผชิญปัญหาอยู่โดยลำพัง แต่ผู้สูงอายุมักจะมีเรื่องวิตกกังวลใจเกี่ยวกับบุตร หลาน อยู่เสมอ ๆ อธิบายการตอบสนองด้านอารมณ์ของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุมักจะได้รับความช่วยเหลือจากสังคมที่อยู่รอบข้างจนทำให้เกิดความมั่นใจในอารมณ์ว่าจะมีคนคอยช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา แต่บางครั้งก็จะมี ความ วิตกกังวลในเรื่องปัญหาของลูกหลาน ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่ผู้สูงอายุมักจะเป็นห่วงลูกหลาน ต้องการให้ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงในชีวิตและการทำงาน ซึ่งเป็นเรื่องปกติของบิดามารดา ที่ต้องการเห็นความสำเร็จของลูกหลาน

4.3.2 การตอบสนองด้านการยอมรับ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีผลการศึกษาดังรายละเอียดตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ระดับของการตอบสนองด้านการยอมรับในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แยกเป็นรายข้อได้ดังนี้

การตอบสนองด้านการยอมรับในฐานะ เป็นส่วนหนึ่งของสังคม	เกิดเป็น ประจำ	เกิดเป็น บางครั้ง	ไม่เคย เกิดเลย	$\bar{X}$	SD	ระดับการ ตอบสนอง
1. ท่านเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องนับถือ จากลูกหลานในฐานะผู้อาวุโส	48.0	38.3	13.7	2.344	.708	มาก
2. ท่านให้คำปรึกษา แนะนำ คัดสินปัญหา ที่เกิดในหมู่บ้านเสมอ	28.2	48.0	23.8	2.044	.721	ปานกลาง
3. ท่านทำหน้าที่เป็นญาติผู้ใหญ่ หรือเจ้าภาพ ในงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวชอื่น ๆ	40.5	49.8	9.7	2.308	.639	ปานกลาง
4. ลูกหลานปฏิบัติตามคำแนะนำของท่านดี	40.5	54.2	5.3	2.352	.579	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองด้านการยอมรับในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการได้รับการยกย่องนับถือจากลูกหลานในฐานะผู้อาวุโส และการเชื่อฟังปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้สูงอายุของบุตรหลาน และได้รับการตอบสนองด้านการยอมรับในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ในหัวข้อผู้สูงอายุได้รับการยกย่องนับถือให้เกียรติในการให้คำปรึกษา คัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นและให้เกียรติในฐานะผู้ใหญ่ของหมู่บ้าน อธิบายการตอบสนองด้านการยอมรับในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุได้รับการยกย่องนับถือ และเชื่อฟังคำสั่งสอนจากลูกหลานเป็นอย่างดี ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของสังคมชนบทไทย แต่ผู้สูงอายุมิได้มีหน้าที่ตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านโดยลำพัง การตัดสินปัญหาที่ไม่รุนแรงจะใช้กระบวนการกลุ่มในการตัดสิน แต่ถ้าเป็นปัญหารุนแรงก็ใช้กฎหมายเป็นเครื่องตัดสิน

4.3.3 การตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีผลการศึกษาดังรายละเอียดตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ระดับของการตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จำแนกรายข้อได้ดังนี้

การตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	เกิดเป็นประจำ	เกิดเป็นบางครั้ง	ไม่เคยเกิดเลย	$\bar{X}$	SD	ระดับการตอบสนอง
1. เมื่อมีกิจกรรมในหมู่บ้าน ท่านจะได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรม	55.5	36.1	8.4	2.471	.647	มาก
2. เมื่อมีการทำกิจกรรมท่านได้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมนั้น	31.3	50.2	18.5	2.128	.695	ปานกลาง
3. ท่านมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างเข้าร่วมกิจกรรม	27.3	49.3	23.3	2.040	.712	ปานกลาง
4. ท่านรู้สึกอยากเข้าร่วมกิจกรรมทุก ๆ ครั้ง	56.8	31.3	11.9	2.449	.698	มาก

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการได้รับเกียรติให้เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านทำให้ผู้สูงอายุพอใจเต็มใจอยากเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านทุก ๆ ครั้ง และผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม อยู่ในระดับปานกลางในเรื่อง ผู้สูงอายุได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมของหมู่บ้าน และได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรม อธิบายการตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุมักจะได้รับเกียรติถูกเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรม ในระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมก็ได้แสดงความคิดเห็น และมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารบ้าง ผู้สูงอายุจะมีความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านั้น และอยากจะเข้าร่วมในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน

4.3.4 การตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสาร มีผลการศึกษาดังรายละเอียดตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ระดับของการตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสาร จำแนกเป็นรายชื่อ ได้ดังนี้

การตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสาร	เกิดเป็นประจำ	เกิดเป็นบางครั้ง	ไม่เคยเกิดเลย	$\bar{X}$	SD	ระดับการตอบสนอง
1. มีผู้เตือนให้ท่านนำเด็กไปรับบริการตรวจ	47.6	32.2	20.3	2.273	.779	ปานกลาง
2. มีคนคอยแนะนำช่วยเหลือในการเลี้ยงดูเด็ก ในความรับผิดชอบของท่าน	25.6	55.5	18.9	2.066	.665	ปานกลาง
3. ท่านได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ แนะนำ เรื่องการเลี้ยงดูเด็ก	16.7	19.8	63.4	1.533	.766	ต่ำ
4. ท่านสนใจฟัง ข่าว หรือดูโทรทัศน์ เรื่องการเลี้ยงดูเด็ก	18.9	63.0	18.1	2.009	.610	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง ในหัวข้อ มีผู้เตือนให้ผู้สูงอายุพาเด็กไปรับบริการตรวจสุขภาพ และมีคนคอยแนะนำช่วยเหลือในการเลี้ยงดูเด็ก ความสนใจของผู้สูงอายุในข่าวสารเรื่องการเลี้ยงดูเด็กจากวิทยุหรือโทรทัศน์ และผู้สูงอายุได้รับข่าวสารจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่แนะนำเรื่องการเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับต่ำ อธิบายการตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุทราบกำหนดการพาเด็กไปรับบริการตรวจสุขภาพ ตรวจสอบภาวะโภชนาการ โดยมีผู้เตือนถึงกำหนดนัดหมาย โดย อสม. หรือผู้ใหญ่บ้านประกาศทางหอกระจายข่าว และได้รับคำแนะนำเรื่องการเลี้ยงดูเด็กจาก ข่าววิทยุ หรือโทรทัศน์ บ้าง ส่วนจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ แผ่นพับ ได้รับน้อยมาก เพราะฉะนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุให้มากขึ้น เพราะมีแนวโน้มว่าผู้สูงอายุจะมีหน้าที่รับผิดชอบการเลี้ยงดูเด็กเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

4.3.5 การตอบสนองด้านการช่วยเหลือ เป็นสิ่งของ เงิน และแรงงาน มีผลการศึกษา ดังรายละเอียดตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ระดับของการตอบสนองด้านการช่วยเหลือเป็นสิ่งของเงินทอง และแรงงาน จำแนกเป็นรายข้อได้ดังนี้

การตอบสนองด้านการช่วยเหลือเป็น สิ่งของ เงินทอง และแรงงาน	เกิดเป็น ประจำ	เกิดเป็น บางครั้ง	ไม่เคย เกิดเลย	$\bar{X}$	SD	ระดับการ ตอบสนอง
1. ท่านเคยได้รับเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในครอบครัวจากลูกหลาน	30.0	53.7	16.3	2.137	.668	ปานกลาง
2. เมื่อท่านต้องทำงาน ที่ต้องใช้กำลังงาน มาก จะมีผู้คอยช่วยเหลืออยู่เสมอ	25.6	57.3	17.2	2.084	.650	ปานกลาง
3. ท่านได้รับการแบ่งปันอาหาร เครื่องใช้ จากลูกหลาน หรือเพื่อนบ้านใกล้เคียง	22.9	59.5	17.6	2.053	.636	ปานกลาง
4. เมื่อท่านเจ็บป่วย จะมีคนคอยดูแลช่วยเหลือ	50.2	38.8	11.0	2.392	.679	มาก

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองด้านการช่วยเหลือ เป็นสิ่งของ เงินทอง และแรงงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นด้านการช่วยเหลือที่เป็นแรงงาน สิ่งของ หรือช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่าย แต่ผู้สูงอายุจะมีการตอบสนองเรื่องการช่วยเหลือ เมื่อเจ็บป่วยอยู่ในระดับดี อธิบายได้ว่า ถึงแม้ว่าสภาพสังคมและเศรษฐกิจ จะเปลี่ยนแปลงไป ทำให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสังคมในชนบทจะลดลงมาก เพราะทุกคนอยู่ในระหว่างการปรับตัวและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อยู่ในสังคมที่ทันสมัยขึ้น ทำให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น แต่ก็ยังมีวัฒนธรรมในเรื่องการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้สูงอายุ เมื่อมีภาวะเจ็บป่วย เพราะถือว่าผู้สูงอายุเป็นปุชนิยบุคคล ที่ควรให้ความเคารพ และช่วยเหลือเมื่อผู้สูงอายุต้องการ

4.3.6 ระดับของการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ มีผลการศึกษา ดังรายละเอียด ตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ระดับของการสนับสนุนทางสังคม ของผู้สูงอายุ

การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	SD	ระดับการ ตอบสนอง
1. การตอบสนองด้านอารมณ์	2.119	.405	ปานกลาง
2. การตอบสนองด้านการยอมรับในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	2.262	.413	ปานกลาง
3. การตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	2.272	.454	ปานกลาง
4. การตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสาร	1.970	.397	ปานกลาง
5. การตอบสนองด้านการช่วยเหลือเป็นสิ่งของ เงินทอง และแรงงาน	2.166	.392	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคมโดยรวม	2.096	.230	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง ในหัวข้อการตอบสนองด้านอารมณ์ การตอบสนองด้านการยอมรับในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสาร การตอบสนองด้านการช่วยเหลือเป็นสิ่งของ เงินทอง และแรงงาน อธิบายการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุจะได้รับความช่วยเหลือตอบสนองความต้องการจากสังคม อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสังคม จากสังคมยุคเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม พื้นที่ทำการเกษตรน้อยลง ผลผลิตก็น้อยลง ทำให้รายได้ไม่เพียงพอในครอบครัว จึงเกิดมีการอพยพแรงงานไปสู่ภาคอุตสาหกรรม และรับวัฒนธรรมของคนเมืองใหญ่ ที่ต้องแก่งแย่งชิงดีหาประโยชน์ส่วนตัวให้มากที่สุด รวมทั้งการการมีทรัพยากรที่น้อยลงของชาวชนบททำให้ทุกคนต้องประหยัดอดออมไว้เพื่อความอยู่รอดของตนเอง ทำให้การช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกันน้อยลงไปด้วย

4.4 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก เป็นการวัดความถี่ของการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ จำแนกรายข้อได้ดังนี้

ตารางที่ 15 ความถี่ของการได้รับข้อมูลจากแหล่งความรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกรายข้อดังนี้

แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ	เกิดเป็นประจำ	เกิดเป็นบางครั้ง	ไม่เคยเกิดเลย	$\bar{X}$	SD	ความถี่ของการได้รับข้อมูลข่าวสาร
1. ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี	31.7	31.7	36.6	1.952	.827	ปานกลาง
2. ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กจากโทรทัศน์	30.8	51.1	18.1	2.128	.689	ปานกลาง
3. ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กจากวิทยุ	9.3	34.8	55.9	1.533	.660	น้อย
4. ท่านได้รับความรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กจากหนังสือ เอกสาร แผ่นพับ สิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ	14.1	21.1	64.8	1.493	.731	น้อย
5. ท่านขอคำแนะนำเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูที่เกิดจากญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน	26.9	51.5	21.6	2.053	.696	ปานกลาง
6. ท่านขอคำแนะนำเรื่องการเลี้ยงดูเด็กจาก อสม.	37.9	38.3	23.8	2.141	.774	ปานกลาง
7. ท่านขอคำแนะนำเรื่องการเลี้ยงดูเด็กจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	25.6	21.5	22.9	2.026	.697	ปานกลาง
8. ท่านขอคำแนะนำเรื่องการเลี้ยงดูเด็กจากแพทย์พยาบาล	19.8	43.6	36.6	1.833	.734	ปานกลาง
9. ท่านรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กจากประสบการณ์ของตนเอง	73.6	13.2	13.2	2.604	.711	มาก
10. ส่วนใหญ่ คนอื่น จะเป็นฝ่ายมาขอคำแนะนำจากท่าน	26.9	42.3	30.8	1.960	.760	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีความรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กจากการมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูลูกเลี้ยงหลานคนที่ผ่าน ๆ มา ใช้ในการเลี้ยงดูเด็กคนปัจจุบัน มีผู้สูง

อายุที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเพียงร้อยละ 30 และได้รับความรู้ในระดับปานกลางจากการขอคำแนะนำจากญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน อสม. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล แพทย์ พยาบาล หรือจากสื่อ โทรทัศน์บ้าง แต่ได้รับความรู้ในระดับน้อยจาก วิทยุ เอกสาร แผ่นพับ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อธิบายแหล่งความรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ ได้ว่าผู้สูงอายุจะใช้แหล่งที่อยู่ใกล้ตัวสะดวกสบาย เป็นการถามจากคนซึ่งเกิดความเข้าใจได้ง่าย เช่น ถาม ญาติ เพื่อนบ้าน อสม. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล หรือแพทย์ พยาบาล ส่วนแหล่งความรู้ที่ได้รับน้อยมากคือ จากวิทยุ และสิ่งพิมพ์ ซึ่งความจริงทั้งสื่อจากวิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ก็เป็นสื่อที่ใช้ได้ดี หากได้รับการสนับสนุนพัฒนารูปแบบให้น่าสนใจ แต่ค่านิยมของคนมักสนใจสื่อที่ชัดเจน คือ เห็นภาพด้วย และได้ยินเสียงด้วย เช่น โทรทัศน์ แต่รายการเกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงดูเด็กยังมีน้อย ทำให้ได้ประโยชน์เฉพาะผู้ที่สนใจ และตั้งใจที่จะเปิดดูรายการนี้ เพราะมีเวลาที่จำกัด ในขณะที่ช่วงอื่นก็จะมีรายการอื่น ๆ ให้เลือกดู

4.5 คุณลักษณะครอบครัวของผู้สูงอายุ

คุณลักษณะครอบครัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ ลักษณะของครอบครัว จำนวนสมาชิกของครอบครัว รายได้ของสมาชิกในครอบครัว

ตารางที่ 16 ร้อยละของคุณลักษณะของครอบครัวของผู้สูงอายุ รายข้อมีดังนี้

คุณลักษณะของครอบครัวของผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะของครอบครัว		
1) มีเฉพาะผู้สูงอายุกับเด็ก	145	63.9
2) มีญาติคนอื่น ๆ รวมอยู่ในครอบครัว	82	36.1
2. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1) มีสมาชิก 2-5 คน	165	72.7
2) มีสมาชิก 6-10 คน	61	29.9
3) มีสมาชิกมากกว่า 10 คน	1	.4
3. รายได้ของคนในครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี		
1) รายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท	24	10.5
2) รายได้ 5,000-10,000 บาท	46	20.3
3) รายได้ มากกว่า 10,000 บาท	157	69.2

ตารางที่ 16 ร้อยละของคุณลักษณะของครอบครัวของผู้สูงอายุ รายข้อมีดังนี้ (ต่อ)

คุณลักษณะของครอบครัวของผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
4. บุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวเคยช่วยเหลือท่านในการเลี้ยงดูเด็กหรือไม่		
1) เคยเป็นประจำ	28	12.3
2) เคยเป็นบางครั้ง	99	43.6
3) ไม่เคย	100	44.1
5. บุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว เคยช่วยเหลือท่านในการพาเด็กไปรับบริการฉีดวัคซีน หรือตรวจสุขภาพ		
1) เคยเป็นประจำ	50	22.0
2) เคยเป็นบางครั้ง	115	50.7
3) ไม่เคย	62	27.3
6. เมื่อเด็กมีการเจ็บป่วยมีสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวดูแลเด็กช่วยท่านหรือไม่		
1) เคยเป็นประจำ	31	13.7
2) เคยเป็นบางครั้ง	120	52.9
3) ไม่เคย	76	33.5

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของครอบครัวของผู้สูงอายุ ที่เลี้ยงดูเด็กเป็นครอบครัวที่มีเฉพาะผู้สูงอายุกับเด็กถึงร้อยละ 63.9 นอกนั้น ก็จะมีสมาชิกคนอื่น ๆ ร่วมอยู่ด้วย โดยมีจำนวนสมาชิกประมาณ 2-5 คน ร้อยละ 72.7 บุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในครอบครัว ไม่ค่อยมีส่วนช่วยเหลือในการเลี้ยงดูเด็กมากนัก ส่วนรายได้ที่เป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่วนใหญ่จะเป็นบิณฑบาตของเด็กส่งมาให้รวมทั้งรายได้ของทุก ๆ คน ในครอบครัวรวมกันมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อปี ประมาณร้อยละ 30 และมากกว่า 10,000 บาท ต่อปีร้อยละ 70 อธิบายคุณลักษณะครอบครัวของผู้สูงอายุได้ว่า เมื่อเกิดการอพยพแรงงานของบุคคลในวัยแรงงานจะทำให้ในครอบครัวเหลือเฉพาะผู้สูงอายุกับเด็กเป็นส่วนใหญ่ โดยได้รับความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายจากบิณฑบาตเด็กที่ส่งมาให้หรือรายได้ของบุคคลอื่น ๆ ที่ยังร่วมอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ตลอดจนรายได้จากพืชผลทางการเกษตร โดยเฉลี่ยแล้วเป็นรายได้ที่ต่ำมาก เพราะบิณฑบาตเด็กที่แยกไปอยู่ที่อื่น

อื่น ก็ต้องใช้เงินในการดำรงชีวิต ทำให้รายได้ที่จะส่งกลับมาภูมิลำเนาไม่เพียงพอ เพราะฉะนั้น เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนรัฐบาลควรหาแหล่งงานที่ไม่ห่างไกลนัก และพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอกับการดำรงชีพ นอกจากนี้ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแล้วก็จะได้รับประโยชน์ด้านสังคม คือ ทำให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างอบอุ่นจากบิดามารดา มากยิ่งขึ้น

4.6 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก 5 ด้าน คือ ด้านโภชนาการ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านการป้องกันโรค ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะเด็กไทย มีรายละเอียดการศึกษาพฤติกรรมรายด้าน ดังนี้

4.6.1 พฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กด้านโภชนาการของผู้สูงอายุมิผลการศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ร้อยละของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านโภชนาการ

ลำดับที่	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านโภชนาการ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ท่านเลี้ยงเด็กด้วยนมอะไรในระยะ 4 เดือนแรก		
	1) นมมารดาอย่างเดียว	170	74.9
	2) นมมารดา ร่วมกับนมผสม	19	8.4
	3) นมผสมอย่างเดียว	38	16.7
2.	ท่านเริ่มให้อาหารเสริมอื่น ๆ เพิ่มจากนมมารดา		
	1) เมื่อเด็กอายุ 3-4 เดือน	73	32.2
	2) เมื่อเด็กอายุ 1-3 เดือน และ 4-6 เดือน	42	18.5
	3) ต่ำกว่า 1 เดือน และมากกว่า 6 เดือน	112	49.3
	เด็กที่ท่านเลี้ยงดูได้รับประทานอาหารพวกเนื้อสัตว์ นมไข่ ผัก ผลไม้ สัปดาห์ละกี่ครั้ง		
3.	เด็กได้รับประทานเนื้อสัตว์		
	1) บ่อย (6-7 ครั้ง/สัปดาห์)	63	27.8
	2) นาน ๆ ครั้ง (3-5 ครั้ง/สัปดาห์)	99	43.6
	3) น้อยครั้ง (1-2 ครั้ง/สัปดาห์)	65	28.6
4.	เด็กได้รับประทานไข่		
	1) บ่อย (6-7 ครั้ง/สัปดาห์)	168	74.0
	2) นาน ๆ ครั้ง (3-5 ครั้ง/สัปดาห์)	51	22.5
	3) น้อยครั้ง (1-2 ครั้ง/สัปดาห์)	8	3.5
5.	เด็กได้รับประทานอาหารพวกผัก		
	1) บ่อย (6-7 ครั้ง/สัปดาห์)	88	38.8
	2) นาน ๆ ครั้ง (3-5 ครั้ง/สัปดาห์)	87	38.3
	3) น้อยครั้ง (1-2 ครั้ง/สัปดาห์)	52	22.9

ตารางที่ 17 ร้อยละของพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านโภชนาการ (ต่อ)

ลำดับที่	พฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้าน โภชนาการ	จำนวน	ร้อยละ
6.	เด็กได้รับประทานผลไม้		
	1) บ่อย (6-7 ครั้ง/สัปดาห์)	66	29.1
	2) นาน ๆ ครั้ง (3-5 ครั้ง/สัปดาห์)	102	44.9
	3) น้อยครั้ง (1-2 ครั้ง/สัปดาห์)	59	26.0
7.	ท่านปรุงอาหารให้เด็กรับประทานเองหรือไม่		
	1) ปรุงเองทุกครั้ง	136	59.9
	2) ปรุงเองเป็นบางครั้ง	81	35.7
	3) ไม่ได้ปรุงเอง	10	4.4
8.	เด็กได้รับการชั่งน้ำหนัก		
	> 1 ครั้ง ในเวลา 3 เดือน	200	88.1
	1 ครั้ง ในเวลา 6 เดือน	14	6.2
	1 ครั้ง ในเวลา > 6 เดือน	13	5.7
9.	เด็กที่ท่านเลี้ยงดูหนักก็กิโลกรัม แล้วนำมาเทียบกับน้ำหนักกับอายุ		
	1) ไม่ขาดอาหาร	91	40.1
	2) ระดับ 1	73	32.2
	3) ระดับ 2 + 3	63	27.8

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูเด็กด้วยนมมารดาอย่างเดียว ใน 4 เดือนแรกคิดเป็นร้อยละ 74.9 แต่ก็ยังมีพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูเด็กด้วยนมผสมอย่างเดียวมากถึงร้อยละ 16.7 นอกนั้นจะเป็นเลี้ยงด้วยนมผสมร่วมกับนมมารดา และเด็กกว่าร้อยละ 50 ได้รับอาหารเสริมเร็ว และช้าเกินไป ส่วนพฤติกรรมการณ์ได้รับประทานอาหารให้ครบหลัก 5 หมู่ตามความต้องการของร่างกายเด็ก พบว่า เด็กยังได้รับประทานอาหารประเภท เนื้อ ผลไม้ นาน ๆ ครั้ง อาหารที่รับประทานบ่อย คือ ไข่ ผู้สูงอายुर้อยละ 50 จะปรุงอาหารให้เด็กรับประทานเอง นอกนั้นจะปรุงเองบ้าง ซึ่งอาหารสำเร็จบ้างเด็กได้รับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ โดยการชั่งน้ำหนักประมาณ 3 เดือนต่อครั้ง ร้อยละ 88.1 พบว่าเด็กมีภาวะขาดสารอาหารระดับ 1 ร้อยละ 32.2 และขาดสารอาหารระดับ 2 และ 3 ร้อยละ 27.8 อธิบายพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูเด็กด้านโภชนาการของผู้สูงอายุได้ว่า เด็กทุกคนควรได้รับการสนับสนุนให้ได้กินนมมารดาอย่างน้อย 4 เดือนแรก

หลังคลอด เพื่อให้เด็กมีร่างกายที่แข็งแรงมีภูมิคุ้มกันโรคสูง เด็กที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมมารดามักมีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ และทางเดินอาหารบ่อย ๆ (กองโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข เอกสารเลี้ยงดูด้วยนมแม่) เมื่อเด็กโตขึ้นก็ควรได้รับประทานอาหารอย่างครบถ้วน ตามความต้องการของร่างกาย และมีการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของเด็กในช่วงที่เป็นช่วงวิกฤต (Critical) ของร่างกาย เพราะหากเด็กเจ็บป่วยในช่วงนี้ จะมีผลกระทบต่อการทำงานของไตของร่างกาย และสมองของเด็กทำให้เจริญเติบโตช้า ไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร

4.6.2 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก ด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ มีผลการศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ ด้านการดูแลสุขภาพ

ลำดับที่	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านการดูแลสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ท่านอาบน้ำให้เด็ก		
	1) มากกว่า 7 ครั้ง/สัปดาห์	201	88.5
	2) 7 ครั้ง/สัปดาห์	20	8.8
	3) น้อยกว่า 7 ครั้ง/สัปดาห์	6	2.6
2.	ท่านใช้สบู่ชนิดใดอาบน้ำให้เด็ก		
	1) สบู่สำหรับเด็ก	113	49.8
	2) สบู่สำหรับเด็กบ้าง สำหรับผู้ใหญ่บ้าง	62	27.3
	3) สบู่สำหรับผู้ใหญ่	52	22.9
3.	ท่านสระผมให้เด็ก		
	1) มากกว่า 2 ครั้ง/สัปดาห์	197	86.8
	2) 1 ครั้ง/สัปดาห์	18	7.9
	3) น้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	12	5.3
4.	ผ้าเช็ดตัวที่ใช้เช็ดให้เด็ก		
	1) เป็นผ้าที่ใช้เฉพาะสำหรับเด็ก	159	70.0
	2) เป็นผ้าที่ใช้ร่วมกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่	57	25.1
	3) เป็นผ้าของผู้ใหญ่	11	4.8

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ ด้านการดูแลสุขภาพ (ต่อ)

ลำดับที่	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านการดูแลสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
5.	ท่านให้เด็กนอนหลับพักผ่อน		
	1) เด็กได้นอนหลับพักผ่อนมาก	159	70.0
	2) เด็กได้นอนหลับพักผ่อนปานกลาง	57	25.1
	3) เด็กได้นอนหลับพักผ่อนน้อย	11	4.8
6.	เมื่อเด็กมีไข้ท่านทำอะไร		
	1. เช็ดตัวเพื่อลดไข้		
	2. ให้ดื่มน้ำมาก ๆ		
	3. รับประทานอาหารอ่อนย่อยง่าย		
	1) ปฏิบัติได้ถูก 3 ข้อ	78	34.4
	2) ปฏิบัติถูก 2 ข้อ	69	30.4
	3) ปฏิบัติถูก 1 ข้อ	80	35.2
7.	เมื่อเด็กท้องเสียท่านทำอะไร		
	1. ให้เด็กกินสารละลายน้ำตาลเกลือแร่		
	2. ให้เด็กรับประทานอาหารพวก โจ๊ก ข้าวต้ม		
	3. งดนมผสม หรือ ลดปริมาณเหลือครึ่งเดียว		
	1) ปฏิบัติถูก 3 ข้อ	26	11.5
	2) ปฏิบัติถูก 2 ข้อ	94	41.4
	3) ปฏิบัติถูก 1 ข้อ	107	47.1

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพเด็กอยู่ในระดับดี มีการอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายให้เด็กทุกวัน ร้อยละ 88.5 สละผมให้เด็กสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ร้อยละ 86.8 มีการแยกเครื่องใช้สำหรับเด็กจากเครื่องใช้ของผู้ใหญ่ เช่น สบู่ (ร้อยละ 49.8) ผ้าเช็ดตัว (ร้อยละ 70.0) เด็กส่วนใหญ่จะได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอ (ร้อยละ 96.9) มีพฤติกรรมที่ผู้สูงอายุปฏิบัติได้ไม่ครบถ้วน คือ พฤติกรรมการดูแลเมื่อเด็กมีไข้ และพฤติกรรมการดูแลเมื่อเด็กท้องเสีย มีพฤติกรรมการดูแลได้ครบถ้วนในเรื่องที่ควรปฏิบัติเพียงร้อยละ 34.4 และร้อยละ 11.5 ตามลำดับ อธิบายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพเด็กของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุมีการดูแลสุขภาพ

ทั่ว ๆ ไป เช่น การอาบน้ำ สระผม การได้รับการพักผ่อนอยู่ในระดับดี มีการแยกเครื่องใช้สำหรับเด็ก และผู้ใหญ่ตามความจำเป็น และฐานะของครอบครัว แต่ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมในการดูแลเด็ก เมื่อเจ็บป่วยได้ไม่ครบถ้วนในเรื่องที่เป็นพื้นฐานของการปฏิบัติที่ทุกคนควรเข้าใจ เช่น เมื่อเด็กมีไข้ควรเช็ดตัวเพื่อลดไข้ ให้ดื่มน้ำมาก ๆ เพื่อระบายความร้อนทางเหงื่อ หรือปัสสาวะ และให้รับประทานอาหารอ่อน ๆ ที่ย่อยง่ายเพราะการย่อยอาหารร่างกายต้องใช้พลังงานในการย่อยจะทำให้อุณหภูมิสูงขึ้นได้ ถ้าไม่รับประทานอาหารที่ย่อยง่าย ๆ การดูแลขั้นพื้นฐานที่บ้านเมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วยควรได้รับการแนะนำร่วมกับการแนะนำเรื่องการส่งเสริมสุขภาพเด็กด้านอื่น ๆ

4.6.3 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการป้องกันโรคของผู้สูงอายุ มีผลการศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านการป้องกันโรค

ลำดับที่	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านการป้องกันโรค	จำนวน	ร้อยละ
1.	เด็กที่ท่านเลี้ยงดูได้รับวัคซีนป้องกันโรค		
	1) ไม่เคยได้รับ	1	.4
	2) เคยได้รับ แต่ไม่ครบตามเกณฑ์	31	13.7
	3) เคยได้รับ และครบตามเกณฑ์	195	85.9
2.	เมื่อท่านไปเยี่ยมเพื่อนบ้านป่วยท่านพาเด็กไปด้วยหรือไม่		
	1) ไม่เคยพาไป	126	55.5
	2) พาไปเป็นบางครั้ง	78	34.4
	3) พาไปทุกครั้ง	23	10.1
3.	ก่อนเตรียมอาหารเด็กท่านทำอะไร		
	1) ล้างมือทุกครั้ง	183	80.6
	2) ล้างมือเป็นบางครั้ง	34	15.0
	3) ไม่ได้ล้างมือ	10	4.4

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเล่นของเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ
ด้านการป้องกันโรค (ต่อ)

ลำดับที่	พฤติกรรมการเล่นของเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านการป้องกันโรค	จำนวน	ร้อยละ
4.	เมื่อท่านเป็นไข้หวัด		
	ก. ท่านพยายามอยู่ห่างจากเด็ก		
	ข. ไม่ไอจามรดเด็ก		
	ค. รับประทานให้หายโดยเร็ว		
	1) คอบ 3 ข้อ	78	34.3
	2) คอบ 2 ข้อ	49	21.6
	3) คอบ 1 ข้อ	100	44.1
5.	ท่านกำจัดการอุจจาระเด็กด้วยวิธีใด		
	1) โดยการนำไปทิ้งในส้วมทุกครั้ง	147	64.8
	2) นำไปทิ้งในส้วมเป็นบางครั้ง	37	16.3
	3) นำไปทิ้งโดยขุดหลุมฝัง	43	18.9

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมพาเด็กไปรับวัคซีนครบตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 85.9 ไม่เคยพาเด็กไปเยี่ยมเพื่อนบ้านป่วย ร้อยละ 55.5 ล้างมือทุกครั้งก่อนเตรียมอาหารเด็ก ร้อยละ 80.6 พฤติกรรมป้องกันไม่ให้เด็กติดโรคหวัดจากตนเอง ปฏิบัติถูกต้องครบ 3 ข้อ คืออยู่ห่างจากเด็ก ไม่ไอจามรดเด็ก และรับประทานให้หายโดยเร็ว คิดเป็นร้อยละ 34.4 พฤติกรรมกำจัดการอุจจาระเด็ก โดยวิธีการนำไปทิ้งลงในส้วม ร้อยละ 64.8 อธิบายพฤติกรรมป้องกันโรคในเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุจะมีพฤติกรรมป้องกันโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้ (ร้อยละ 85.9) ส่วนพฤติกรรมการป้องกันการเจ็บป่วยของเด็กไม่ว่าจะเป็นการติดเชื้อต่อจากผู้อื่น หรือการป้องกันการติดเชื้อจากตัวผู้สูงอายุเองควรมีการปฏิบัติให้ดีขึ้น เช่น การพาเด็กไปเยี่ยมเพื่อนบ้านป่วย ควรแยกเด็ก เมื่อผู้เลี้ยงมีอาการป่วยด้วยโรคที่สามารถติดต่อไปยังเด็กได้ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญผู้สูงอายุควรเข้าใจ และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันโรคที่อาจเกิดขึ้นและมีผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กได้

4.6.4 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการป้องกันอุบัติเหตุของผู้สูงอายุ มีผลการศึกษาจากรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก อายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านการป้องกันอุบัติเหตุ

ลำดับที่	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ท่านปล่อยให้เด็กเล่นโดยไม่มีคนดูแล.....ครั้ง ในเดือนที่ผ่านมา		
	1) ไม่เคยปล่อยให้เด็กเล่นโดยไม่มีคนดูแลในเดือนที่ผ่านมา	101	44.5
	2) เคยปล่อยให้เด็กเล่นโดยไม่มีคนดูแล 1-5 ครั้ง	54	23.8
	3) เคยปล่อยให้เด็กเล่นโดยไม่มีคนดูแลมากกว่า 5 ครั้ง	72	31.7
2.	เด็กที่ท่านเลี้ยงดูมีแผลฟกช้ำ.....ครั้ง ในเดือนที่ผ่านมา		
	1) เด็กที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูไม่เคยมีแผลฟกช้ำในเดือนที่ผ่านมา	100	44.1
	2) เด็กที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูเคยมีแผลฟกช้ำ 1-5 ครั้ง	72	31.7
	3) เด็กที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูเคยมีแผลฟกช้ำ มากกว่า 5 ครั้ง	55	24.2
3.	เด็กที่ท่านเลี้ยงดูเคยตกจากที่สูง.....ครั้ง ในเดือนที่ผ่านมา		
	1) เด็กที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูไม่เคยตกจากที่สูงเลยในเดือนที่ผ่านมา	146	64.3
	2) เด็กที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูเคยตกจากที่สูง 1-5 ครั้ง	70	30.8
	3) เด็กที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูเคยตกจากที่สูง มากกว่า 5 ครั้ง	11	4.9
4.	เด็กที่ท่านเลี้ยงดูเคยถูกของมีคมบาด.....ครั้ง ในเดือนที่ผ่านมา		
	1) เด็กที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูไม่เคยถูกของมีคมบาดในเดือนที่ผ่านมา	83	36.6
	2) เด็กที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูเคยถูกของมีคมบาด 1-5 ครั้ง	104	45.8
	3) เด็กที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูเคยถูกของมีคมบาด มากกว่า 5 ครั้ง	40	17.6
5.	เด็กที่ท่านเลี้ยงดูเคยได้รับอุบัติเหตุอื่น ๆ นอกจากที่ได้ระบุไว้.....ครั้ง ในเดือนที่ผ่านมา		
	1) เด็กที่ท่านเลี้ยงดูไม่เคยได้รับอุบัติเหตุอื่น ๆ นอกจากที่ได้ระบุไว้	208	91.6
	2) เด็กที่ท่านเลี้ยงดูเคยได้รับอุบัติเหตุอื่น ๆ นอกจากที่ได้ระบุไว้ 1-5 ครั้ง	19	8.4
	3) เด็กที่ท่านเลี้ยงดูเคยได้รับอุบัติเหตุอื่น ๆ นอกจากที่ได้ระบุไว้ มากกว่า 5 ครั้ง	0	0

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก อายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านการ
ป้องกันอุบัติเหตุ (ต่อ)

ลำดับที่	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
6.	ท่านพาเด็กไปรับบริการรักษาพยาบาลจากการเกิดอุบัติเหตุครั้ง ในเดือนที่ผ่านมา		
1)	ผู้สูงอายุไม่เคยพาเด็กไปรับบริการรักษาพยาบาลจากการเกิดอุบัติเหตุ ในเดือนที่ผ่านมา	183	80.6
2)	ผู้สูงอายุพาเด็กไปรับบริการรักษาพยาบาลจากการเกิดอุบัติเหตุ 1-5 ครั้ง ในเดือนที่ผ่านมา	40	17.6
3)	ผู้สูงอายุพาเด็กไปรับบริการรักษาพยาบาลจากการเกิดอุบัติเหตุ มากกว่า 5 ครั้ง ในเดือนที่ผ่านมา	4	1.8

ตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุโดยการปล่อยให้เด็กเล่นโดยไม่มีคนดูแลมากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 31.7 จากการเล่นทำให้เด็กได้รับอุบัติเหตุมีแผลฟกช้ำเล็กน้อย มากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 24.2 มีอาการตกจากที่สูงมากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 4.9 โคนข้อมือมีคมบาดมากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 17.6 และเคยได้รับอุบัติเหตุ อื่น ๆ บ้างเล็กน้อย จนทำให้ต้องนำเด็กไปรับบริการรักษาพยาบาล 1-5 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 17.6 และมากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 1.8 อธิบายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุมีการป้องกันอุบัติเหตุ ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กได้ดีพอสมควร เมื่อเทียบกับวัยทำงาน เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีการเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว ผู้สูงอายุควรให้ความสำคัญต่ออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กแล้วทำให้ได้รับอันตรายจนถึงแก่ชีวิตได้เป็นอันดับแรก ส่วนอุบัติเหตุอื่น ๆ ก็ให้ความสำคัญรองลงมา เมื่อเด็กอยู่ในวัย 3-5 ขวบ รัฐควรจัดให้มีศูนย์เด็ก เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สูงอายุในการดูแลเด็กด้วย และเป็นการฝึกเด็กให้อยู่ร่วมกันในสังคมของเด็ก ๆ วัยเดียวกันด้วย โดยการจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กในเวลากลางวัน

4.6.5 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุด้านการส่งเสริมพัฒนาการของผู้สูงอายุ มีผลการศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านการส่งเสริมพัฒนาการ

ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของผู้สูงอายุ

บ่อย คือ มีพฤติกรรม 4-7 ครั้ง/สัปดาห์

เป็นบางครั้ง คือ มีพฤติกรรม 1-3 ครั้ง/สัปดาห์

ไม่เคย คือ มีพฤติกรรม 0 ครั้ง/สัปดาห์

ลำดับที่	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ท่านพาเด็กเดินเล่นเพื่อพบปะสังสรรค์กับเพื่อนบ้าน		
	1) บ่อย	144	63.4
	2) เป็นบางครั้ง	61	26.9
	3) ไม่เคย	22	9.7
2.	ท่านปล่อยให้เด็กรับประทานอาหารเอง		
	1) บ่อย	57	25.1
	2) เป็นบางครั้ง	84	37.0
	3) ไม่เคย	86	37.9
3.	ท่านร้องเพลงแห่กล่อมให้เด็กนอน		
	1) บ่อย	59	26.0
	2) เป็นบางครั้ง	68	30.0
	3) ไม่เคย	100	44.1
4.	ท่านฝึกให้เด็กถ่ายทอดจรรยาให้เป็นเวลา		
	1) บ่อย	56	24.7
	2) เป็นบางครั้ง	104	45.8
	3) ไม่เคย	67	29.5
5.	เด็กที่ท่านเลี้ยงดูได้เล่นของเล่น		
	1) บ่อย	120	52.9
	2) เป็นบางครั้ง	93	41.0
	3) ไม่เคย	14	6.2

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเล่นของเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านการส่งเสริมพัฒนาการ (ต่อ)

ลำดับที่	พฤติกรรมการเล่นของเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ	จำนวน	ร้อยละ
6.	ท่านพูดปลอบโยนเด็กเมื่อร้องไห้		
	1) บ่อย	163	71.8
	2) เป็นบางครั้ง	56	24.7
	3) ไม่เคย	8	3.5
7.	ท่านให้เด็กเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จ		
	1) บ่อย	81	35.7
	2) เป็นบางครั้ง	72	31.7
	3) ไม่เคย	74	32.6

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเล่นของเด็กด้านการส่งเสริมพัฒนาการ โดยการพาเด็กเดินเล่นเพื่อพบปะกับเพื่อน ๆ ใกล้เคียงกัน 4-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 63.4 ปลอบโยนให้เด็กรับประทานข้าวเอง 4-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 25.1 ผู้สูงอายุมีการเทกกล่องให้เด็กนอน 4-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 26.0 เด็กได้รับการฝึกให้มีการถ่ายอุจจาระให้เป็นเวลา 4-7 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ร้อยละ 24.7 และให้เด็กได้เล่นของเล่น 4-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 52.9 และมีการเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จ 4-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 35.7 เมื่อเด็กมีการวิจัยให้ผู้สูงอายุจะพูดปลอบโยนเด็ก 4-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 71.8 อธิบายพฤติกรรมการเล่นของเด็กด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเล่นของเด็กด้านการส่งเสริมพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สูงอายุจะไม่ค่อยปล่อยให้เด็กได้ช่วยเหลือตัวเอง เพราะคิดว่าเด็กยังเล็กเกินไป เช่น การรับประทานอาหารเอง การเก็บของเล่น การขับถ่ายอุจจาระให้เป็นเวลา โดยให้เหตุผลว่าให้เด็กโตก่อนค่อยฝึก แต่เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้สูงอายุมักจะปฏิบัติเหมือนที่เคยมา ทำให้เด็กเป็นคนไม่มีระเบียบ ไม่ค่อยช่วยเหลือตัวเอง ในการเล่นของเล่นถึงแม้ว่าเด็กจะมีของเล่นตามสมัยนิยม แต่ผู้สูงอายุก็ไม่ทราบว่าของเล่นเหล่านั้นสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านใดได้บ้าง ทำให้คุณค่าของการเล่นของเล่นสำหรับเด็กลดน้อยลง ส่วนการเทกกล่องให้เด็กนอน เพื่อเป็นการพัฒนาด้านอารมณ์ของเด็กจะไม่ค่อยมีการปฏิบัติเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องลำสมัย

4.6.6 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก ของผู้สูงอายุด้านการส่งเสริมคุณลักษณะของเด็กไทย ของผู้สูงอายุ มีผลการศึกษา ดังรายละเอียดตารางที่ 22

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กไทย

ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของผู้สูงอายุ
 บ่อย คือ มีพฤติกรรม 4-7 ครั้ง/สัปดาห์
 เป็นบางครั้ง คือ มีพฤติกรรม 1-3 ครั้ง/สัปดาห์
 ไม่เคย คือ มีพฤติกรรม 0 ครั้ง/สัปดาห์

ลำดับที่	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะ ของเด็กไทย	จำนวน	ร้อยละ
1.	ท่านเคยสอนเด็กให้แบ่งของเล่นให้เพื่อน		
	1) บ่อย	102	44.9
	2) เป็นบางครั้ง	100	44.1
	3) ไม่เคย	25	11.0
2.	ท่านเล่านิทานเพื่อสอนเรื่อง บาป บุญ คุณ โศภ ให้เด็กฟัง		
	1) บ่อย	100	44.1
	2) เป็นบางครั้ง	76	35.5
	3) ไม่เคย	51	22.5
3.	ท่านเคยพาเด็กไปถวายภัตตาหารพระ		
	1) บ่อย	62	27.3
	2) เป็นบางครั้ง	121	53.3
	3) ไม่เคย	44	19.4
4.	ท่านพาเด็กไปดักบาตรตอนเช้า		
	1) บ่อย	77	33.9
	2) เป็นบางครั้ง	107	47.1
	3) ไม่เคย	43	18.9
5.	ท่านสวดมนต์ให้เด็กเห็น หรือพาเด็กสวดมนต์ก่อนนอน		
	1) บ่อย	88	38.8
	2) เป็นบางครั้ง	88	38.0
	3) ไม่เคย	51	22.5

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุด้านการส่งเสริมคุณลักษณะของเด็กไทย (ต่อ)

ลำดับที่	พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กไทย	จำนวน	ร้อยละ
6.	ท่านพาเด็กไปเล่นร่วมกับกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน		
	1) บ่อย	127	55.9
	2) เป็นบางครั้ง	81	35.7
	3) ไม่เคย	19	8.4
7.	ท่านหรือคนในบ้านดื่มสุราให้เด็กเห็น		
	1) บ่อย	49	21.6
	2) เป็นบางครั้ง	107	47.1
	3) ไม่เคย	71	31.3
8.	ท่านหรือคนในบ้านสูบบุหรี่ ให้เด็กเห็น		
	1) บ่อย	59	41.9
	2) ทำเป็นบางครั้ง	70	30.8
	3) ไม่เคย	62	27.3
9.	ท่านให้เด็กเอาของเล่นไปคืนเพื่อน		
	1) บ่อย	105	46.3
	2) เป็นบางครั้ง	91	40.1
	3) ไม่เคย	31	13.7
10.	ท่านสอนให้เด็กทิ้งเศษขยะลงในถัง		
	1) บ่อย	117	51.5
	2) เป็นบางครั้ง	74	32.6
	3) ไม่เคย	36	15.9

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กไทย ของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุมีการสอนเด็กโดยการเล่านิทานเรื่องเกี่ยวกับบาป บุญ คุณ โทษ 4-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 44.7 สอนให้เด็กรู้จักแบ่งปันของเล่นให้เพื่อน 4-7 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 44.1 สอนให้เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี โดยพาไปถวายอาหารพระ (ร้อยละ 27.3)

หรือพาไปดักบาตร (ร้อยละ 33.9) ปฏิบัติให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง เช่น การสวดมนต์ก่อนนอน (ร้อยละ 38.8) ไม่ดื่มสุราของมึนเมา (ร้อยละ 21.6) หรือสูบบุหรี่ (ร้อยละ 41.9) ให้เด็กเห็น สอนให้เด็กมีความซื่อสัตย์สุจริต โดยการเอาของเล่นไปคืนให้เพื่อน เมื่อเห็นเด็กถือของเพื่อนมา (ร้อยละ 46.3) และสอนให้เด็กมีความเป็นระเบียบรักษาความสะอาดของสิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้าน โดยการสอนให้ทิ้งขยะในที่ทิ้ง (ร้อยละ 51.5) เพื่อให้เด็กเป็นผู้มีระเบียบวินัยเมื่อเขาโตเป็นผู้ใหญ่ อธิบายพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กไทยได้ว่า เด็กได้รับการขัดเกลา เรื่อง ศิลธรรมจรรยา น้อย มีเด็กเป็นจำนวนมากที่ไม่เคยถูกสั่งสอนให้ยึดหลักศาสนา คือ การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การเสียสละ ความขยัน มานะอดทน อดออม รักษาทรัพยากรธรรมชาติของหมู่บ้าน เสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่หายากขึ้นทุกวัน เด็กมักจะพบเห็นผู้ใหญ่ทะเลาะกัน เล่นการพนัน สูบบุหรี่ จนชินตา ทำให้สิ่งเหล่านั้น จมซึมอยู่ในตัวเด็ก สิ่งดี ๆ ที่ควรปฏิบัติกลับเห็นเป็นเรื่องล้าสมัยน่าอาย ทำให้เด็กมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากยิ่งขึ้น

4.6.7 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ มีผลการศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กโดยรวม ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุโดยรวม จำแนกรายด้าน

พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	SD	การแปลค่า
พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านโภชนาการ	2.311	.249	ปานกลาง
พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการดูแลสุขภาพ	2.456	.304	ดี
พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการป้องกันโรค	2.486	.385	ดี
พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการป้องกันอุบัติเหตุ	2.469	.343	ดี
พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการส่งเสริมพัฒนาการ	2.208	.304	ปานกลาง
พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กไทย	2.172	.303	ปานกลาง
พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุโดยรวม	2.328	.153	ปานกลาง

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.328$) เมื่อเทียบเกณฑ์มาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับดีในเรื่องพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กด้านการดูแลสุขภาพด้านการป้องกันโรค ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ และมีพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กในระดับปานกลางในเรื่อง พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านโภชนาการ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กไทย อธิบายพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุได้ว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพร่างกาย ทุก ๆ ไป เช่น อาบน้ำสระผม การพาเด็กไปรับภูมิคุ้มกันโรค การป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ รวมทั้งการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กอยู่ในระดับดี แต่พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้านโภชนาการ เด็กได้รับประทานอาหารหลักพวกโปรตีน ไม่ค่อยเพียงพอ จึงทำให้เกิดภาวะทุโภชนาการในเด็กวัยนี้ค่อนข้างสูง เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการน้อย การส่งเสริมพัฒนาการบางอย่างด้อยคุณค่าลงไปเพราะผู้สูงอายุไม่เข้าใจวิธีการปฏิบัติ การเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กไทย เป็นพฤติกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด เพราะผู้สูงอายุบางส่วนจะเห็นว่าเป็นเรื่องถ้าสมัยไม่คิดจะปลูกฝังให้แก่ลูกหลาน ซึ่งจะทำให้เด็กโตขึ้นอย่างไม่มีหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควรได้อย่างง่ายดาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาด้านจริยธรรมของเยาวชน โดยเริ่มฝึกตั้งแต่เด็กอายุยังน้อย เพื่อง่ายต่อการปลูกฝังสิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก

4.7 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยตัวแปรสองตัว ต้องมีระดับการวัดไม่ต่ำกว่า Interval scale ถ้าเป็น Nominal Scale และ Ordinal Scale ให้เปลี่ยนเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) เพื่อให้อยู่ในรูปที่อนุโลมได้ โดยระบุค่าที่ต้องการหรือค่าสำคัญเป็น 1 ค่าที่ไม่ต้องการหรือไม่สำคัญให้เป็น 0

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว ได้นำตัวแปรอิสระทุกตัวที่ต้องการจะวัดมาหาค่าสัมประสิทธิ์ โดยการจับคู่กับตัวแปรตาม และเป็นการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติแบบสองทาง (Two - Tailed test) ถ้าค่า P น้อยกว่า .05 ก็แสดงว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ นั้น มีนัยสำคัญทางสถิติ

ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ การสนับสนุนทางสังคม แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และคุณลักษณะของครอบครัว กับพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็ก อายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปรอิสระ กับพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็ก ของผู้สูงอายุ

ตัวแปรอิสระ	จำนวน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P.
ปัจจัยส่วนบุคคล			
เพศ	227	-.1980	.003*
อายุ	227	.0036	.957
สถานภาพสมรส	227	.1423	.032*
ระดับการศึกษา	227	.2059	.002*
ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก	227	.0111	.868
ปัจจัยการรับรู้			
การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก	227	.2425	.000*
การรับรู้ภาวะสุขภาพเด็ก	227	.1549	.020*
การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็ก	227	.1840	.005*
การรับรู้ปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงดูเด็ก	227	.2667	.000*
การสนับสนุนทางสังคม	227	.1531	.021*
แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก	227	.0936	.160
คุณลักษณะของครอบครัว			
ลักษณะของครอบครัว	227	.1229	.065
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	227	.0025	.970
รายได้ของครอบครัว	227	.1137	.087

* p < 0.05

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ อำเภอเวียง จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก การรับรู้ภาวะสุขภาพ การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็ก การรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็ก การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 อธิบายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ ตามสมมติฐานการวิจัย ได้ดังนี้

4.7.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเชื่อว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงใช้ปัจจัยส่วนบุคคลเหล่านี้ เป็นตัวแปรอิสระ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์กับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็ก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการทดสอบค่าความสัมพันธ์ดังสมมติฐานต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 เพศของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

ผลการศึกษาพบว่า เพศของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า โดยปกติแล้วในสังคมชนบทเชื่อว่า หน้าที่เลี้ยงดูเด็กจะเป็นหน้าที่ของเพศหญิง แต่จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้เพศชายเข้ามา มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูเด็กมากขึ้น แต่จากการเป็นผู้นำของครอบครัวที่ต้องมีความละเอียดรอบคอบในการตัดสินใจปัญหาครอบครัว ทำให้ผู้สูงอายุเพศชายแสดงพฤติกรรมบางอย่างได้ดีกว่าเพศหญิง ประกอบกับผู้สูงอายุเพศชายมีเวลาว่างมากเพราะไม่ต้องรับผิดชอบเรื่องลูกจิกภายในบ้านเหมือนผู้หญิง โดยเฉพาะครอบครัวที่มีเฉพาะผู้สูงอายุกับเด็ก ผู้สูงอายุเพศชายต้องรับผิดชอบทั้งเรื่องอาหาร การดูแลบ้าน ทำให้ความเอาใจใส่ เรื่องใดเรื่องหนึ่งน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พจนารถ รุ่งถือ (2535 : ข) ที่ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุเพศชายมีการปฏิบัติกิจกรรมได้ดีกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และจากการศึกษาของ ทศนีย์ ระขำ (2537 : จ) ที่ศึกษาพบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2 อายุของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

ผลการศึกษาพบว่า อายุของผู้สูงอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับความไว้วางใจให้เลี้ยงดูเด็กมักจะอยู่ในวัยสูงอายุตอนต้น คืออายุ 50-60 ปี มีมากร้อยละ 75 และมีผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 70 ปี เพียงร้อยละ 4.4 และเป็นผู้ที่ยังมีร่างกายแข็งแรงพอที่จะเลี้ยงดูเด็กได้ เพราะฉะนั้น พฤติกรรมของการเลี้ยงดูเด็ก จึงไม่แตกต่างกันมากนัก

สมมติฐานข้อที่ 3 สถานภาพสมรสของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพสมรสของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสอยู่ จะเป็นผู้ที่อยู่ร่วมกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน ที่เรียกว่า คู่ทุกข์คู่ยาก มาจนถึงบั้นปลายของชีวิต เพราะฉะนั้นผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสอยู่มักมีความมั่นคงในอารมณ์ เพราะจะมีผู้ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ในการดำรงชีวิต ซึ่งแตกต่างกับผู้ที่มีสถานภาพ สมรส โสด หม้าย หย่า แยก โดยเฉพาะผู้ที่คู่สมรสเสียชีวิต มักจะสลดหดหู่ขาดกำลังใจสิ้นหวังในชีวิต จะพยายามแยกตัวออกจากสังคม ถดถอยพาหของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ พจนารถ รุ่งลือ (2535 : ข) ที่ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสอยู่มีการปฏิบัติกิจกรรมดีกว่าผู้สูงอายุ ที่มีสถานภาพสมรสเดียว ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ สุนันต์ วงศ์บุญชร (2537 : 99) ที่ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส หม้าย หย่า แยก เข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสอยู่ เพราะมีเวลาว่างเพียงพอ

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า การมีระดับการศึกษาสูง น่าจะทำให้ผู้สูงอายุสามารถแสวงหาความรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กได้มาก และกว้างขวางกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาดังที่ เพนเดอร์ (Pender) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีการศึกษาน้อย จะมีข้อจำกัดในการรับรู้ การเรียนรู้ ตลอดจนการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ในการดูแลตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ผู้สูงอายุจะนำมาปฏิบัติในการเลี้ยงดูเด็กได้เป็นอย่างดี และโอเร็ม (Orem) ก็เชื่อว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ และการมีทัศนคติที่ดีต่อการดูแลตนเอง ช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง สุขภาพ และการเจ็บป่วย ซึ่งความเชื่อ และพฤติกรรมสุขภาพเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งใช้ในการเลี้ยงดูเด็กด้วย ซึ่งปัจจัยด้านการศึกษานี้ สอดคล้องกับ ดวงพร รัตนอมรชัย (2535: 110) ที่พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวม และรายด้านทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การศึกษาของ จารุนันท์ สมบูรณ์สิทธิ์ (2535: 86) พบว่าระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับกิจวัตรประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งวิถีชีวิต และกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ก็คือ พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ นั่นเอง

สมมติฐานที่ 5 ประสบการณ์เดิมในการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาพบว่า ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กจะมีอายุใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะกลุ่ม 50-60 ปี มีจำนวนมาก แสดงว่ามีช่วงเวลาในการสะสมประสบการณ์ใกล้เคียงกับผู้สูงอายุ ที่เป็นอาสาสมัครก็มีน้อย ทำให้มีประสบการณ์ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งประสบการณ์ในการเลี้ยงดู บุตรหรือหลานถึงแม้จะมีจำนวนที่แตกต่างกันแต่ก็ใช้แบบแผนเดิม ประสบการณ์และการเรียนรู้ จากชีวิตจริง สังเกตมาเป็นวัฒนธรรมทำให้การเลี้ยงดูเด็กถูกถ่ายทอดจากประชาชนรุ่นหนึ่ง สู่อีกรุ่นหนึ่งไปเรื่อย ๆ จนทำให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล เช่น การศึกษาของ บังอร สุภวิทพัฒนา (2536) ที่ศึกษาพบว่า ประสบการณ์ที่ได้รับการเลี้ยงดูจากบิดาของกลุ่มตัวอย่าง ในวัยเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของบิดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01

4.7.2 ปัจจัยด้านการรับรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก การรับรู้ภาวะสุขภาพเด็ก การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็ก การรับรู้ปัญหาอุปสรรค ของการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี โดยใช้ปัจจัยการรับรู้เป็นตัวแปรอิสระแล้วจับคู่หาค่าสัมประสิทธิ์ กับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ เพื่อหาค่าสหสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการทดสอบค่าความสัมพันธ์กับสมมติฐานต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 6 การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุที่ทราบถึงความสำคัญ ของการเลี้ยงดูเด็กว่าเด็กวัยนี้ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษกว่าเด็กช่วงอื่นอย่างไร มีวิธีการปฏิบัติอย่างไร หากปฏิบัติได้ถูกต้องจะมีผลต่อสุขภาพเด็กอย่างไร จะทำให้ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตามการรับรู้

สมมติฐานที่ 7 การรับรู้ภาวะสุขภาพของเด็ก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก 0-5 ปี

ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพของเด็กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า หากผู้สูงอายุทราบสภาพปัญหาสุขภาพของเด็ก ทั้งอดีต ปัจจุบัน และคาดว่าอนาคตเด็กควร

จะมีสุขภาพเป็นอย่างไร จะทำให้ผู้สูงอายุมีการเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก เป็นการป้องกันอันตรายที่จะทำให้การเจริญเติบโตของเด็กอายุซังก หรือเป็นอันตรายต่อชีวิตเด็กได้ เพราะฉะนั้นการรับรู้ภาวะสุขภาพของเด็ก จึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก

สมมติฐานที่ 8 การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็ก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็ก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุที่รับรู้ว่าการเลี้ยงดูที่ถูกวิธี เช่น การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์อย่างเพียงพอกับความต้องการของเด็ก ได้รับการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้อง การป้องกันโรค และป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับเด็ก อันมีผลให้เด็กหยุดการเจริญเติบโต และได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อย่างเหมาะสมตามวัย จะทำให้เด็กเลี้ยงง่าย โตเร็ว มีอารมณ์แจ่มใส เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เพราะฉะนั้นการรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็ก จึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

สมมติฐานที่ 9 การรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็ก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็ก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กหลาย ๆ คน จะทำให้มีการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับดีจะมีความสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงดูเด็กได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นการรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็ก จึงมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก

4.7.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงระดับการตอบสนองของสังคมที่มีต่อผู้สูงอายุในเรื่องต่าง ๆ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัย จึงใช้การตอบสนองทางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ การตอบสนองด้านอารมณ์ การตอบสนองด้านการยอมรับในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสาร การตอบสนองด้านการช่วยเหลือ เป็นสิ่งของเงินทอง และแรงงาน ซึ่งอธิบายการความสัมพันธ์ของการตอบสนองทางสังคมกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กตามสมมติฐานการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 10 การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก อายุ 0-5 ปี

ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก อายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 10 อธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีภาระสุขภาพที่กำลังเสื่อมทำให้ประสิทธิภาพของการทำงานของกล้ามเนื้อ และเซลล์สมองลดน้อยลง การเคลื่อนไหว เชื่องช้า ความแม่นยำของความจำลดลง เพราะฉะนั้นผู้สูงอายุต้องอาศัยการสนับสนุนทางสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงในอารมณ์ความต้องการการช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือเป็นสิ่งของ แรงงาน เป็นเงิน หรือข้อมูลข่าวสาร เช่น การแจ้ง ย้ำกำหนดการพาเด็กไปรับบริการตรวจสุขภาพ จะถูกเตือนโดย อสม. หรือผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุไม่ลืมกำหนดการรับบริการ ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ

4.7.4 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ เป็นแหล่งที่ผู้สูงอายุได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งแหล่งความรู้มีแหล่งบุคคล เช่น อสม. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ พยาบาล และแหล่งที่เป็นสื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เอกสาร แผ่นพับ อธิบายความสัมพันธ์ของแหล่งความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้วยการตั้งสมมติฐาน และพิสูจน์สมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 11 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

ผลการศึกษา พบว่า แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 11 ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง หากมีความเชื่อและศรัทธาคือสิ่งใดก็จะเชื่อ และศรัทธาคือสิ่งนั้นนานจนมีข้อมูล อื่น ๆ มาสนับสนุนมากเพียงพอที่จะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สูงอายุได้ แต่ต้องใช้เวลานานมากอาจจะเป็นชั่วชีวิตของผู้สูงอายุเองเลยก็ได้ จึงสรุปได้ว่าแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี

4.7.5 คุณลักษณะของครอบครัวของผู้สูงอายุ ซึ่งมีลักษณะของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงกำหนดคุณลักษณะครอบครัวแยกเป็นลักษณะของครอบครัว คือ ครอบครัวเดี่ยวที่มีเฉพาะผู้สูงอายุกับเด็ก ครอบครัวขยาย ซึ่งหมายถึงครอบครัวที่มีคนอื่น ๆ รวมอยู่ในครอบครัวด้วย จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ของ

บุคคลในครอบครัว ซึ่งเครื่องชี้วัดเหล่านี้ ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ โดยมีการพิสูจน์สมมติฐานการวิจัย ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 12 คุณลักษณะของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็ก อายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ

ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็ก อายุ 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 12 อธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะผู้สูงอายุกับเด็ก หรืออยู่ในครอบครัวที่มี สมาชิกคนอื่น ๆ อยู่ในครอบครัวด้วยหน้าที่การเลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ก็จะอยู่ในความดูแลของผู้สูงอายุ จะมีคนในครอบครัวช่วยเหลือในการเลี้ยงดูเด็กบ้างเพียงร้อยละ 43.6 บุคคลในครอบครัวไม่เคยช่วยเหลือผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูเด็ก ร้อยละ 44.1 รายได้ของครอบครัวผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากบิดา-มารดาเด็กส่งมาให้ และค่าใช้จ่ายที่สำคัญคือ ค่าอาหารของเด็ก และเครื่องนุ่งห่ม บางครอบครัวมีรายได้น้อย บิดามารดาเด็ก ส่งเงินมาให้เล็กน้อย ผู้สูงอายุก็จะหาอาหารจากแหล่งอาหาร ตามธรรมชาติในหมู่บ้าน เพราะฉะนั้นคุณลักษณะของครอบครัว จึงไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ

4.8 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุ

สมมติฐานข้อที่ 13 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี การรับรู้ของผู้สูงอายุ ได้แก่ รับรู้ ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก รับรู้ภาวะสุขภาพของเด็ก รับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงดูเด็ก รับรู้ ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็ก การสนับสนุนด้านสังคม ของผู้สูงอายุ ได้แก่ การตอบสนอง ด้านอารมณ์ การตอบสนองด้านการยอมรับในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตอบสนอง ความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตอบสนองด้านข้อมูลข่าวสาร การตอบสนอง ด้านการช่วยเหลือ เป็นสิ่งของ เงินทอง และแรงงาน แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ คุณลักษณะของครอบครัว ได้แก่ ลักษณะของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ของครอบครัว สามารถร่วมกันทำนาย พฤติกรรม การเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุได้

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression) เพื่อต้องการหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระหลายตัว กับตัวแปรตามหนึ่งตัว ผลการวิเคราะห์ จะทำนายว่ากลุ่มตัวแปรอิสระหลายตัว จะสามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรตามได้ โดยการใช้วิธี

การเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ที่ละตัวเรียกว่า Stepwise (วิเชียร เกดสิงห์, 2534) ผลการวิเคราะห์จะแสดงค่าทางสถิติดังนี้

ค่า B หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ในรูปของคะแนนดิบ (Raw Score) ซึ่งหมายถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กเมื่อปัจจัยที่มีอิทธิพลอื่น ๆ ในสมการมีค่าคงที่

ค่า Beta หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (Standard Score) จะเป็นตัวบอกความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัว ตัวแปรที่มีค่า Beta มากกว่า แสดงว่ามีความสำคัญมากกว่า

ค่า T หมายถึง เป็นค่า T ที่ได้จากการทดสอบนัยสำคัญของตัวพยากรณ์แต่ละตัว

ค่า Sig T หมายถึง ค่าที่แสดงนัยสำคัญของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

ค่า Multiple R หมายถึง ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปร กับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก ของผู้สูงอายุ

ค่า R^2 หมายถึง สัดส่วนของตัวแปรตามที่อธิบายด้วยตัวแปรอิสระ จำนวนหนึ่งเป็นเท่าใด (ถ้าคูณด้วย 100 ก็จะเป็นค่าร้อยละที่อธิบายระดับความสัมพันธ์ได้)

ค่าคงที่ (Constant) จะใช้ในกรณีที่เป็นการถดถอยในรูปของคะแนนดิบ

ค่า Standard Error เป็นค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ยังมีค่าเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้มีค่าความคลาดเคลื่อนลดน้อยลง นั่นคือ มีความถูกต้องเพิ่มขึ้น เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 25 ค่าสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของ ปัจจัยบางประการ
กับพฤติกรรมการเล่นของเด็กอายุ 0-5 ปี

ตัวแปร	b	Beta	T	Sig T	Mul R	R ²
1. การรับรู้ปัญหาอุปสรรคของ การเล่นของเด็กอายุ 0-5 ปี	.082791	.222885	3.568	.0004	.26665	.07110
2. การรับรู้ความสำคัญของการ การเล่นของเด็กอายุ 0-5 ปี	.104360	.214522	3.441	.0007	.33727	.11375
3. ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ	.089545	.195164	3.156	.0018	.38940	.15163

ค่าคงที่ = 1.795196

จากตารางที่ 25 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเล่นของเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้สูงอายุได้ คือ การรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเล่นของเด็ก การรับรู้ความสำคัญของการเล่นของเด็ก และระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ

รายละเอียดการคัดเลือกตัวแปรในแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตัวแปรแรกที่ได้รับการคัดเลือก คือ การรับรู้ปัญหาอุปสรรคในการเล่นของเด็กของผู้สูงอายุ ให้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) = .082791 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) = .222885 สามารถอธิบายพฤติกรรมการเล่นของเด็กของผู้สูงอายุได้ร้อยละ 7.1

ขั้นตอนที่ 2 ตัวแปรตัวที่ 2 ที่ได้รับการคัดเลือก คือ การรับรู้ความสำคัญของการเล่นของเด็กของผู้สูงอายุให้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) = .104360 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) = .214522 สามารถอธิบายพฤติกรรมการเล่นของเด็กของผู้สูงอายุได้ เพิ่มเป็นร้อยละ 11.38

ขั้นตอนที่ 3 ตัวแปรตัวที่ 3 ที่ได้รับการคัดเลือก คือ ความรู้ของผู้สูงอายุ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) = .089545 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) = .195164 สามารถอธิบายพฤติกรรมการเล่นของเด็กของผู้สูงอายุ ได้เพิ่มเป็นร้อยละ 15.16

สมการถดถอยพหุคูณเส้นตรง ที่เป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ มีลักษณะดังนี้

$$y = a + b_1 x_1 + b_2 x_2 + b_3 x_3 + \dots + b_x x_x$$

เมื่อ y = พฤติกรรมการเล่นของเด็กของผู้สูงอายุ

- a = ค่าคงที่ในการวิเคราะห์การทำนาย ขั้นที่ 2
 b_1 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวทำนายที่ 1
 x_1 = ตัวทำนายที่ 1 การรับรู้ปัญหาอุปสรรคการเลี้ยงดูเด็ก
 b_2 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวทำนายที่ 2
 x_2 = ตัวทำนายที่ 2 การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก
 b_3 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวทำนายที่ 3
 x_3 = ตัวทำนายที่ 3 ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ

แทนค่าในสมการได้ดังนี้

$$y = 1.795196 + .082791x_1 + .104360x_2 + .089545x_3$$

กับการถดถอยพหุคูณเส้นตรง ที่เป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีลักษณะดังนี้

$$y = B_1 Z_1 + B_2 Z_2 + B_3 Z_3 + \dots + B_k Z_k$$

Y = พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ

B_1 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวทำนายที่ 1

Z_1 = ตัวทำนายที่ 1 การรับรู้ปัญหาอุปสรรคการเลี้ยงดูเด็ก

B_2 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวทำนายที่ 2

Z_2 = ตัวทำนายที่ 2 การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก

B_3 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวทำนายที่ 3

Z_3 = ตัวทำนายที่ 3 ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ

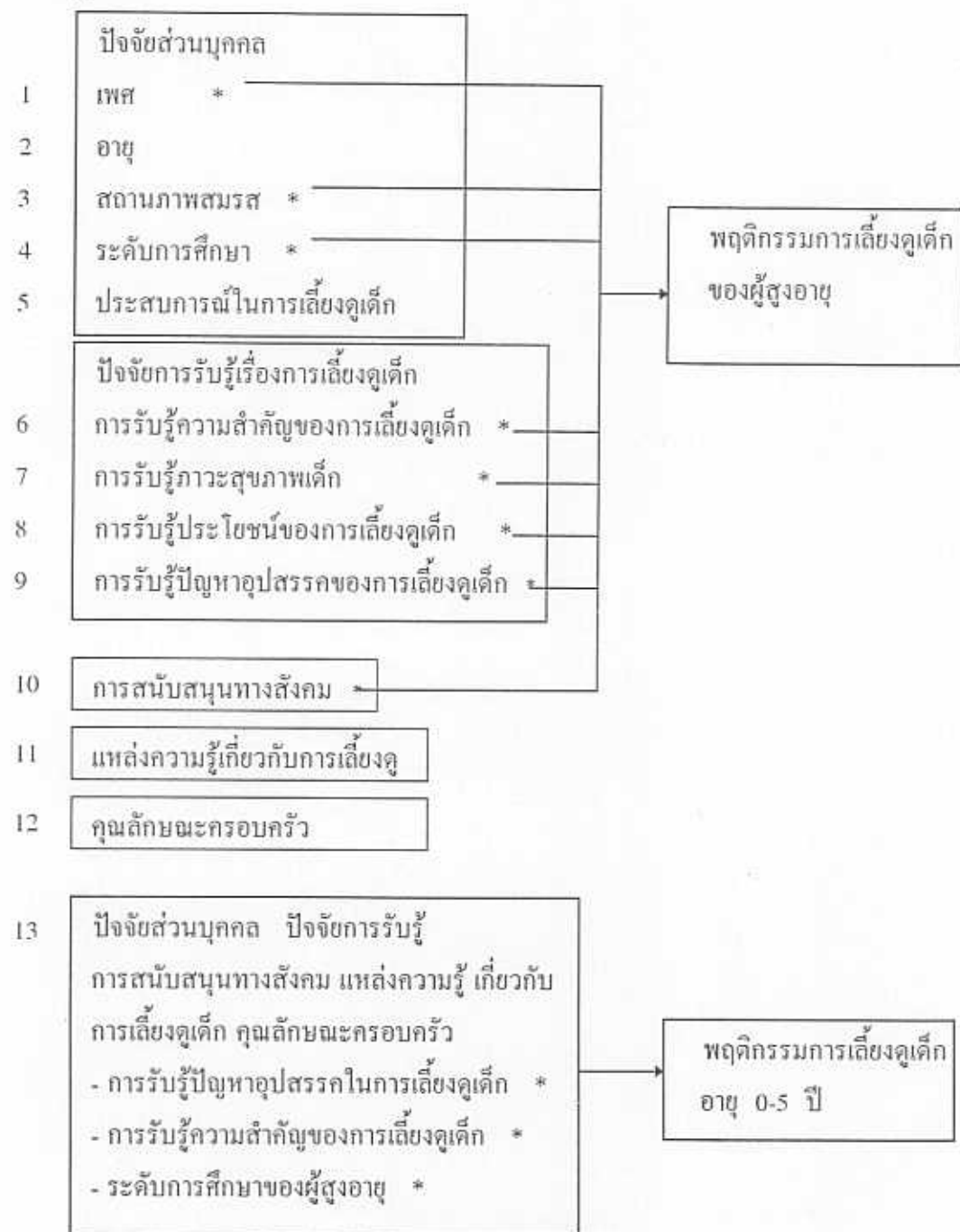
แทนค่าสมการได้ดังนี้

$$Z = .222885Z_1 + .214522Z_2 + .195164Z_3$$

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ การสนับสนุนด้านสังคม แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูและคุณลักษณะของครอบครัว เป็นตัวแปรอิสระ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระบางตัว ได้แก่ การรับรู้ปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงดูเด็ก การรับรู้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ มีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กอายุ 0-5 ปี และตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุได้ร้อยละ 15.16 (ตามแผนภูมิแสดงผลการวิจัย)

แผนภูมิแสดงผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่

หมายเหตุ * $P < 0.05$

แผนภูมิที่ 6 สรุปผลการวิจัยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ และมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ